

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ
ВІДНОСИН**

**ПРОГРАМА ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ ВИПУСКНИКІВ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 «ЕКОНОМІКА»
(ОПП «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»)
ОС «БАКАЛАВР»**

2025-2026 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Затверджено на засіданні
Вченої ради
економіко-правового факультету
протокол №6 від 21.01.2026

Затверджено на засіданні
кафедри економіки та міжнародних
економічних відносин
протокол №7 від 20.01.2026

КИЇВ – 2026

Програма підсумкової атестації випускників спеціальності 051 «Економіка» ОС «Бакалавр» (2025–2026 навчальний рік). – Київ: МДУ, 2026. – 12 с.

Розробники:

Балабанова Н.В., Беззубченко О.А., Марена Т.В., Омельченко Г.П., Толпежніков Р.О.

У програмі підсумкової атестації визначені структура атестаційного екзамену, сформульовані блоки теоретичних питань екзамену, визначено критерії оцінювання відповідей студентів та надана рекомендована література для підготовки до складання атестаційного екзамену студентами спеціальності 051 «Економіка» ОС «Бакалавр» денної та заочної форм навчання.

© Балабанова Н.В., Беззубченко О.А.,
Марена Т.В., Омельченко Г.П.,
Толпежніков Р.О., 2026 рік

© МДУ, 2026 рік

ЗМІСТ

1.	Загальна частина.....	4
2.	Атестаційний екзамен.....	5
	2.1. Теоретичний блок	5
	2.2. Розрахункові завдання.....	7
4.	Критерії оцінювання.....	10
5.	Список рекомендованої літератури.....	11

1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Підсумкова атестація випускників-бакалаврів спеціальності 051 «Економіка» (ОПП «Міжнародна економіка») передбачає складання *атестаційного екзамену*, який проводиться з метою перевірки рівня теоретичних знань та практичних навичок студентів - випускників після вивчення теоретичних курсів фахових дисциплін:

- ✓ Міжнародні економічні відносини;
- ✓ Міжнародна інвестиційна діяльність;
- ✓ Міжнародна торгівля;
- ✓ Міжнародні фінанси;
- ✓ Міжнародний маркетинг;
- ✓ Багатонаціональні корпорації.

Завдання, складені у відповідності з програмами дисциплін професійної підготовки, містять у собі два блока завдань:

- перший блок – теоретичні завдання;
- другий блок – розрахункове завдання.

Усього один пакет завдань для проведення кваліфікаційного іспиту за фахом містить 15 варіантів.

Час виконання завдань – 40 хвилин.

2. АТЕСТАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН

2.1. ТЕОРЕТИЧНИЙ БЛОК

Питання до курсу «Міжнародні економічні відносини»

1. Сутність міжнародних економічних відносин. Об'єкт і головні суб'єкти міжнародних економічних відносин. Особливості розвитку сучасних міжнародних економічних відносин.
2. Регулювання міжнародних економічних відносин на національному, міжнародному і наднаціональному рівнях.
3. Міжнародний поділ праці й еволюція теорій міжнародних економічних відносин.
4. Види міжнародної торгівлі. Торгівля товарами й послугами. Ціноутворення у міжнародній торгівлі.
5. Тарифне і нетарифне регулювання міжнародних торгово-економічних відносин. ГАТТ/СОТ.
6. Сутність і основні види міжнародної міграції робочої сили. Регулювання міжнародних міграційних процесів.
7. Сутність, мотивація і форми міжнародного руху капіталу. Україна у процесах міжнародного руху капіталу.
8. Світовий ринок технологій. Об'єкти та суб'єкти світового ринку технологій. Міжнародна передача технологій.
9. Міжнародний кредит і його основні різновиди.
10. Світовий фінансовий ринок, його структура і тенденції розвитку.
11. Проблема зовнішньої заборгованості, шляхи і механізми її вирішення.
12. Національні, міжнародні й світові валютні системи. Еволюція світової валютної системи.
13. Типи і види міжнародних розрахунків.
14. Платіжний баланс, його структура і методологія складання.
15. Сутність міжнародної інтеграції. Фактори міжнародної економічної інтеграції.
16. Європейські інтеграційні процеси. Європейський Союз.
17. Інтеграційні пріоритети України. Внутрішньо-економічні фактори інтеграції.
18. Глобалізація економічного розвитку.
19. Сутність і мотивація міжнародного бізнесу.
20. Суб'єкти міжнародного бізнесу. Транснаціональні корпорації.

Питання до курсу «Міжнародні фінанси»

1. Міжнародні фінансові відносини та їх розвиток. Структура світового фінансового ринку.
2. Види та форми міжнародних фінансових потоків. Світові фінансові центри.
3. Управління зовнішнім боргом країни. Методи реструктуризації зовнішньої заборгованості.
4. Роль Паризького та Лондонського клубів у реструктуризації зовнішнього боргу.
5. Валютний ринок: функції, види, структура. Особливості сучасних валютних ринків.
6. Функції, види та режими валютних курсів. Чинники формування валютного курсу.
7. Поточні та термінові валютні операції.
8. Валютна політика держави та її форми. Особливості валютної політики в Україні.
9. Міжнародні розрахунки в системі міжнародних фінансів.
10. Міжнародний ринок цінних паперів, його професіонали та учасники.
11. Сутність євровалюти та євrorинку. Етапи розвитку євровалютного ринку.
12. Інструменти євrorинку. Порядок випуску єврооблігацій.
13. Світовий ринок дорогоцінних металів. Специфіка формування попиту та пропозиції на міжнародному ринку дорогоцінних металів.

14. Джерела фінансування ТНК. Глобальне управління грошовими потоками міжнародної фірми.

15. Необхідність та передумови впровадження міжнародних податків. Міжнародне оподаткування фінансових операцій.

Питання до курсу «Міжнародний маркетинг»

1. Класифікація та сутність цілей міжнародного маркетингу.
2. Типи міжнародного маркетингу.
3. Загальна характеристика середовища міжнародного маркетингу.
4. Фактори міжнародного маркетингу, що контролюються: інструментарій маркетингу, виробничі фактори та фактори міжнародного маркетингу, що не контролюються.
5. Загальна характеристика та складові соціально-культурного середовища міжнародного маркетингу.
6. Загальна характеристика політико-правового середовища міжнародного маркетингу.
7. Форми проведення міжнародних маркетингових досліджень.
8. Підходи до вибору зарубіжних ринків (суб'єктивний підхід, дискретний підхід, комплексний підхід)
9. Типи міжнародного маркетингу, які фірма може використовувати при виході на зарубіжні ринки.
10. Сутність, цілі та умови міжнародної сегментації.
11. Класифікація міжнародних маркетингових стратегій.
12. Міжнародні товарні стратегії.
13. Маркетингові характеристики товарної політики на міжнародних ринках.
14. Міжнародні канали розподілу.
15. Маркетингові засоби комунікації.
16. Міжнародні засоби розповсюдження реклами.
17. Цінові стратегії на міжнародних ринках.

Питання до курсу «Міжнародна торгівля»

1. Зовнішня торгівля і торговельна політика України на сучасному етапі..
2. Теоретичні концепції міжнародної торгівлі.
3. Рівні регулювання міжнародної торгівлі.
4. Торгівельна політика країн світу та її різновиди.
5. Тарифне регулювання зовнішньої торгівлі.
6. Види мита. Економічна роль тарифів.
7. Нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі. Прихований протекціонізм.
8. Сучасні тенденції розвитку міжнародної торгівлі.
9. Документи, що використовуються в міжнародній торгівлі.
10. Сутність, структура і зміст міжнародного комерційного контракту.
11. Міжнародні комерційні умови Інкотермс.
12. Характеристика національного оподаткування імпортованих товарів.
13. Митна вартість товарів та порядок її визначення.
14. Митні платежі у зовнішнь-торгівельній діяльності.
15. Митні режими та умови їх застосування.

Питання до курсу «Міжнародна інвестиційна діяльність»

1. Сутність та систематизація міжнародних інвестицій.
2. Міжнародна інвестиційна діяльність: сутність, суб'єкти та об'єкти.
3. Мотивація суб'єктів міжнародного інвестування.
4. Чинники міжнародного інвестування.
5. Міжнародна підприємницька інвестиційна діяльність.
6. Міжнародна інвестиційна діяльність в Україні: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку.
7. Інвестиційна діяльність на міжнародних ринках облігацій.
8. Регулювання міжнародної інвестиційної діяльності.
9. Форми та механізми здійснення прямих іноземних інвестицій у міжнародній економіці.
10. Інвестиційний клімат країни та його вплив на залучення міжнародних інвестицій.

Питання до курсу «Багатонаціональні підприємства»

1. Сутність поняття ТНК: підходи до визначення. Критерії приналежності до ТНК.
2. Масштаби діяльності сучасних ТНК.
3. Правове, економічне і політичне середовище функціонування ТНК
4. Типи виробничих стратегій ТНК та їхні властивості.
5. Взаємовідносини «національна держава — ТНК»: гармонізація інтересів.
6. Формування і реалізація стратегій діяльності ТНК.
7. Фінансово-економічні механізми функціонування ТНК.
8. Управління персоналом у ТНК.
9. Інвестиційна діяльність транснаціональних корпорацій та її вплив на економічний розвиток країн-реципієнтів.
10. Глобальні ланцюги створення вартості та роль транснаціональних корпорацій у їх формуванні.

2.2. РОЗРАХУНКОВІ ЗАВДАННЯ

1. З Польщі на адресу української фірми ТОВ «Укртов» надійшов вантаж – партія (50000 кг) печива із вмістом какао 30%. Ціна за одиницю товару складає 5 євро/кг. Умови поставки СРТ-Харків (склад покупця).

Ввізне мито складає 15% (повна ставка), 10% (пільгова ставка), 5% (преференційна ставка), але не менше 0,5 євро за кг.

Вартість транспортування вантажу від Польщі до України (Харків, склад покупця) складає 1000 євро, в т.ч. територією України 50% від загальної вартості.

Вартість страхових, експедиторських, агентських послуг від Польщі до України (Харків, склад покупця) складає 400 євро, в т.ч. територією Польщі 40%.

Курс євро на дату оформлення вантажної митної декларації складає 40 грн/євро.

Здійснити розрахунок митних платежів та зборів при митному оформленні згідно з чинним законодавством.

2. З Німеччини на адресу української фірми ТОВ «Юніт» надійшов вантаж – взуття на підшві за натуральної шкіри – 2000 пар. Ціна за одиницю товару складає 40 євро. Умови поставки EXW (Німеччина, склад постачальника).

Ввізне мито складає 10% (повна ставка), 5% (пільгова ставка), 3% (преференційна ставка), але не менше 1,5 євро за одиницю.

Вартість транспортування вантажу від Німеччини до України (Київ, склад покупця) складає 1200 євро, в т.ч. територією України 30% від загальної вартості.

Вартість страхових, експедиторських, агентських послуг від Німеччини до України (Київ, склад покупця) складає 500 євро, в т.ч. територією Німеччини 40%.

Курс євро на дату оформлення вантажної митної декларації складає 40 грн/євро.

Здійснити розрахунок митних платежів та зборів при митному оформленні згідно з чинним законодавством.

3. Розрахувати ціну ліцензії на виробництво нової продукції, якщо термін її дії складає 5 років.

<i>Роки</i>	<i>Обсяг випуску продукції, шт.</i>	<i>Ціна за одиницю продукції, грн.</i>	<i>Ставка роялті, %</i>
1	1500	100	7,0
2	5000	90	7,0
3	6000	75	7,0
4	6500	60	6,5
5	5500	50	6,0

4. Визначити розмір паушального платежу, якщо ставка роялті складає 6%.

<i>Роки</i>	<i>Річна вартість чистих продаж, грн.</i>	<i>Ставка дисконту, %</i>
1	120000	1,5
2	150000	5,5
3	190000	7,0
4	210000	6,5
5	195000	6,0
6	190000	4,5
7	170000	2,5

5. Розрахувати ставку роялті кожного відповідного періоду впровадження нової технології виробництва на основі нижченаведених даних:

<i>Роки</i>	<i>Річна сума роялті, грн.</i>	<i>Річна вартість продажу товарів, грн.</i>	<i>Вартість непрямих податків, зборів та мита, грн.</i>
1	12000	250000	50000
2	15000	260000	51000
3	17000	300000	55000
4	16000	310000	52000
5	16000	313000	53000

6. В Україні для виробництва тони пшениці необхідно витратити 4 годин праці й 8 одиниць капіталу, для виробництва тони чавуну – 5 годин праці й 10 одиниць капіталу. Країна є капіталонасиченою. Який товар, пшеницю або чавун, має експортувати країна згідно з теорією Хекшера-Оліна?

7. Визначте економічні ефекти для виробників, споживачів, державного бюджету та країни в цілому від запровадження імпортного мита у розмірі 20 грн. за од., якщо при цьому ціна на внутрішньому ринку країни складає 120 грн. та перевищує світову ціну на 50 грн. за од., споживання зменшується з 8 до 6 тис. штук на рік, вітчизняне виробництво зростає з 2,5 до 4 тис. штук на рік.

8. Визначте економічні ефекти для виробників, споживачів, державного бюджету та країни в цілому від запровадження імпортного тарифного мита у розмірі 10 грн. за од. товару,

якщо при цьому ціна на внутрішньому ринку країни складає 70 грн. за од. та перевищує світову ціну на 30 грн., споживання зменшується з 20 до 15 тис. штук на рік, вітчизняне виробництво зростає з 5 до 10 тис. штук на рік.

9. Невелика країна імпортує товар X. Світова ціна товару дорівнює 10. При внутрішньої пропозиції товару X в цій країні визначається рівнянням $S = 50 + 5P$, а рівняння кривої попиту має вигляд $D = 400 - 10P$. Уявімо, що країна впровадила специфічне мито у розмірі 5 за кожен одиницю товару X. Розрахуйте вплив мита на:

- А) добробут споживачів;
- Б) доходи виробників товару X в цій країні;
- В) дохідну частину державного бюджету;
- Г) добробут країни в цілому.

10. Інвестиційний проект передбачає вкладення в розвиток виробничої фірми 1200 тис. грн. Тривалість періоду інвестування становить 4 роки. Майбутні річні грошові потоки складають: у перший рік – 250 тис. грн., у другий рік – 400 тис. грн., у третій рік – 500 тис. грн., у четвертий рік – 600 тис. грн. Відсоткова ставка – 12 % річних.

Визначити:

1. Сучасну вартість інвестицій.
2. Чисту сучасну вартість інвестицій.
3. Внутрішню норму (ставку) рентабельності інвестицій. Оцінити доцільність вкладення інвестицій, зробити висновки.

11. Інвестор вклав капітал в акції компанії, придбавши 10 тис. шт. акцій за ринковою ціною однієї акції 50 грн. Чистий прибуток по всіх акціях за рік склав 480 тис. грн. Сума сплачених дивідендів склала 288 тис. грн.

Визначити:

1. Загальну ринкову вартість акцій.
2. Дивіденд на одну акцію.
3. Коефіцієнт дивідендної віддачі акцій.
4. Коефіцієнт платоспроможності (дохідності).
5. Рентабельність акції. Зробити висновки.

12. Інвестор вклав капітал в акції компанії, придбавши 12,5 тис. штук акцій на загальну суму 875 тис. грн. Чистий прибуток по всіх акціях за рік склав 415 тис. грн. Сума сплачених дивідендів склала 234 тис. грн.

Визначити:

1. Курс акції на момент придбання інвестором.
2. Дивіденд на одну акцію.
3. Рентабельність акції.
4. Коефіцієнт дивідендної віддачі акцій.
5. Коефіцієнт платоспроможності (дохідності). Зробити висновки.

13. Є такі дані по підприємству за два роки:

<i>Показники</i>	<i>Попередній рік</i>	<i>Звітний рік</i>
1. Чистий прибуток по акціях, тис. грн.	432,650	501,720
2. Сума сплачених дивідендів, тис. грн.	249,900	282,125
3. Кількість акцій, шт.	17 000	18 500

Визначити:

1. Рентабельність акцій за кожний рік.

2. Зміну рентабельності акцій у звітному періоді порівняно з попереднім періодом, у тому числі за рахунок зміни: а) суми чистого прибутку; б) кількості акцій.

3. Суму дивідендів на одну акцію за кожний рік.

4. Зміну дивідендів на одну акцію в звітному періоді порівняно з попереднім періодом, у тому числі за рахунок зміни: а) загальної суми сплачених дивідендів; б) кількості акцій. Зробити висновки.

14. У звітному періоді порівняно з базисним періодом чистий прибуток фірми збільшився на 10,2 % і склав 480,5 тис. грн., а кількість акцій фірми збільшилась на 7,5%.

Визначити: 1. Як змінилась рентабельність акцій. 2. Абсолютний приріст чистого прибутку фірми, в тому числі за рахунок зміни кількості акцій та зміни рентабельності акцій. 3. На скільки відсотків збільшився чистий прибуток фірми за рахунок зміни кількості акцій та на скільки відсотків – за рахунок зміни рентабельності акцій. Зробити висновки.

15. Застосувавши формули основних показників міжнародної торгівлі, знайти відсутні дані:

	<i>Показники</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
1.	Експорт	118,13	105,95	100,64		101,27
2.	Імпорт			54,68	52,13	
3.	Торговий оборот	178,87			149,82	
4.	Торгове сальдо		3,12			0,27
5.	ВВП		386,93			402,64
6.	Експортна квота	0,31		0,25		
7.	Імпортна квота				0,13	
8.	Темп росту експорту					
9.	Темп приросту експорту					

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Кожен екзаменаційний білет атестаційного екзамену містить два блоки завдань:

перший блок – теоретичне завдання (три теоретичні питання);

другий блок – розрахункове завдання.

Відповіді під час атестаційного екзамену оцінюються за 100-бальною системою (від 0 до 100 балів).

Бали за окремими завданнями розподіляються наступним чином:

1-е теоретичне питання	2-е теоретичне питання	3-є теоретичне питання	Розрахункове завдання	Сума
25 балів	25 балів	25 балів	25 балів	100 балів

Оцінювання відповіді на теоретичне питання відбувається за наступними критеріями:

25-20 балів	теоретичне питання розкрито в повному обсязі, відповідь на питання викладено в логічній послідовності, зроблено правильні висновки;
19-15 балів	теоретичне питання розкрито майже в повному обсязі, але матеріал викладено в недостатній логічній послідовності або зроблені неправильні висновки;
14-10 балів	значна частина теоретичного питання не була висвітлена;
9-0 балів	більша частина питання не була висвітлена або питання повністю не розкрито.

Оцінювання розрахункового завдання відбувається за наступними критеріями:

25-20 балів	завдання розв'язане вірно, при цьому було пояснено суть та алгоритм використаного методу;
19-15 балів	завдання розв'язане вірно, однак були допущені помилки в поясненні отриманих результатів;
14-10 балів	у розрахунку економічних показників та трактуванні їх результатів допущено суттєві помилки;
9-0 балів	завдання виконано не вірно або не виконано взагалі.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Беззубченко О.А. Міжнародний маркетинг: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Маріуполь: МДУ, 2019. – 176 с. URL: <https://surl.li/xboara>
2. Глобальна економіка: [підручник] / за заг. ред. Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник. – К.: КНЕУ, 2015. – 588 с.
3. Герасимчук В. Г. Міжнародна економіка. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. URL: <https://surl.li/nqedaf>
4. Європейська інтеграція: [навчальний посібник] / за ред. М.І.Макаренка, Л.І.Хомутенко. - К.: Центр учбової літератури, 2015. - 344 с.
5. Зовнішньоекономічна діяльність : навчальний посібник. Видання 6-те, перероб. та доп. / За ред. Козака Ю. Г. –К.: «Центр учбової літератури», 2019. – 292 с. URL: <https://surl.gd/euefpj>
6. Козак Ю.Г. Міжнародна торгівля: [Підручник] / Ю.Г. Козак; 5-е вид., випр. і доп. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 272 с.
7. Копійка В.В., Чугаєв О.А. Політика Європейського Союзу щодо України // Європейський Союз у міжнародних відносинах: навч. посіб. / В.В.Копійка, С.О. Маковський, М.А. Миронова та ін.; за ред. В.В. Копійки. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2021. – 560 с. – С.515-559
8. Лебідь О. В. Міжнародні фінанси. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2023. URL: <https://surl.li/oxbtbm>
9. Мазурок П.П. Глобальна економіка: [Навч. посібник] / П.П. Мазурок. - Львів: Магнолія 2006, 2015. – 208 с.
10. Макаренко М.І. Європейська інтеграція: [Навчальний посібник] / М.І. Макаренко. - К.: Центр учбової літератури, 2015. – 344 с.
11. Митна справа: підручник / за заг. ред. М.І.Крупки. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 572 с. URL: <https://surl.li/xubzre>
12. Міжнародна економіка. Практикум: навчальний посібник. [Електронний ресурс] / К.Ю. Величко, Г.А. Баламут. – Електрон. дані. – Х.: ДБТУ, 2023. URL: <https://surl.li/rxsbgrr>
13. Міжнародна економіка: [підручник для ВНЗ] / за ред. Ю.Г. Козака, Д.Г. Лук'яненко, Ю.В. Макогона; Міністерство освіти і науки України. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 559 с.
14. Міжнародна економіка: підручник / В.Г.Герасимчук, С.В.Войтко, Б.С.Серебренніков, Т.В.Сакалош; за ред. В.Г.Герасимчука, С.В.Войтка – Київ: КПІ ім. Сікорського, вид-во «Політехніка», 2024 – 532. URL: <https://surl.li/wcdbuy>
15. Міжнародна економічна інтеграція: практикум / В. В. Липов. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 204 с. URL: <https://surl.li/erwusw>
16. Міжнародна торговельна діяльність: підручник. /В.В. Рокоча, Н.М. Літвін, В.Г. Алькема, К.В. Ковтонюк, Г.П. Оласюк, О.І. Горбачук, Б.М. Одягайло, В.І. Терехов, Дмітрієва Н.О. – К.: ВНЗ «Університет економіки і права «КРОК», 2018. – 698 с. URL: <https://surli.cc/vjfspj>

17. Міжнародний маркетинг [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Т. В. Шталь, І. Е. Астахова, В. О. Козуб. – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 275 с. URL: <https://surl.li/twqgfc>
18. Міжнародний маркетинг: [Навчальний посібник з грифом МОНМС] / [Бабічева О.І., Буряк Р.І., Боняр С.М. та інші]. – Суми: ТД «Папірус», 2015. – 368 с.
19. Міжнародні економічні відносини. [Навч. посібник] / За ред. Ю.Г. Козака, М.А. Зайця. – Одеса: «ТОВ ПЛУТОН», 2016. – 352 с.
20. Міжнародні фінанси: Навчальний посібник / Л. А. Васютинська. – Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2017. – 310 с. URL: <https://surli.cc/xdeeni>
21. Москалик Р. Торговельна політика: Навчальний посібник (електронне видання). – Л: ЛНУ імені Івана Франка, 2024. URL: <https://surl.li/lpqrky>
22. Світова економіка: [навчальний посібник] / За ред. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського, Н.С. Логвінової. – К.: Центр учбової літератури, 2010. - 328 с.
23. Транснаціональні корпорації: навч.-метод. посібник. Уклад. : Т. В. Марченко. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 184 с. URL: <https://surl.li/htszgi>
24. Транснаціональні корпорації/ І.О. Давидова, К.Ю. Величко, О.І. Печенка– Харків: Видавництво «Форт», 2018. – 175 с. URL: <https://surl.li/sjuwnt>